

TEKMOVANJE S PODROČJA SLOVENŠČINE ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2026/2027

PESEM, DOBER DAN

3. IN 4. LETNIK GIMNAZIJSKEGA IN SREDNJEGA STROKOVNEGA PROGRAMA

TER

1. IN 2. LETNIK POKLICNO-TEHNIŠKEGA IZOBRAŽEVANJA

IZBOR KOSOVELOVE POEZIJE

IN

ELIF SHAFAK: OTOK POGREŠANIH DREVES

Tekmovalci in tekmovalke berejo:

- **Srečko Kosovel:** *izbrane pesmi (izbor pesmi za šolsko in državno tekmovanje v znanju slovenščine za Cankarjevo priznanje)* in
- **Elif Shafak:** *Otok pogrešanih dreves (katera koli izdaja).*

Na **ŠOLSKEM TEKMOVANJU** tekmovalci in tekmovalke pokažejo **poznavanje izbranih pesmi Srečka Kosovela**.

Tekmovalci in tekmovalke izražajo svoje doživljanje pesmi, predstave in misli, razčlenjujejo in povzemajo pesemska besedila, prepoznavajo motive, teme, pesniške podobe, simbole in sporočilnost. Prek analize sloga in jezika so pozorni na razvoj Kosovelove poetike od impresionizma prek ekspresionizma do konstruktivizma ter na umeščenost njegove poezije v literarnozgodovinsko obdobje in avtorjev opus. Posebno pozornost naj namenijo: motiviki Krasa, narave, doma, matere in smrti; podobam evropske krize, družbene nepravilnosti in človekove osamljenosti; razmerju med posameznikom in skupnostjo; vprašanju pesnika kot družbeno kritičnega in etično angažiranega ustvarjalca. Poznajo in razumejo naj pojme: **impresionizem, ekspresionizem, konstruktivizem, avantgarda, lirski subjekt, simbol, metafora, motiv, tema, pesniška podoba, kraške pesmi, kons, družbena kritika, angažirana poezija.**

Na **ŠOLSKEM TEKMOVANJU** na podlagi usmeritev in dodanih pesmi (ali delov pesmi) tekmovalci in tekmovalke pišejo **šolski esej**, v katerem problemsko obravnavajo razpisano temo, interpretirajo pesmi ali odlomke pesmi, jih povezujejo z dodatno literaturo in aktualizirajo njihovo sporočilnost.

Dodatna literatura za šolsko tekmovanje:

- Kosovel, S. (1925). Kriza. *Mladina* 2/2–3, str. 41–45 (dostopno na Wikiviru).
- Kosovel, S. (1926). Umetnost in proletarec. *Mladina* 2/8–10, str. 155–161 (dostopno na Wikiviru).

Na **REGIJSKEM TEKMOVANJU** tekmovalci in tekmovalke pokažejo **poznavanje romana Elif Shafak *Otok pogrešanih dreves***. Izražajo svoje doživljanje o prebranem, obnavljajo in povzemajo vsebino, razčlenjujejo prebrano besedilo, analizirajo posamezne pripovedne prvine in jih poimenujejo. Analizirajo jezik, slog in zgradbo, določajo pripovedno perspektivo in pripovedovalca ter spremljajo veččasovno in fragmentarno zgradbo pripovedi. Pri branju romana razmišljajo o medgeneracijskem prenosu travm; proučujejo simbolni pomen fige in narave na sploh; razmišljajo o spominu, identiteti, migracijah, (prepovedani) ljubezni, izgubi in pripadnosti. Pozorni so tudi na grško-turški konflikt na Cipru. Tekmovalci in tekmovalke poznajo in razumejo pojme: **zgodovinski, družinski, ljubezenski, družbeni roman; medgeneracijska travma; identiteta; migracije; simbol; fragmentarnost; večperspektivno pripovedovanje; retrospektiva**.

Na regijskem tekmovanju pišejo **šolski esej**, v katerem ob danih navodilih problemsko obravnavajo predpisano temo in motive, interpretirajo odlomek, utemeljujejo razlago s poznavanjem vsebine in z navezavami na dodatno literaturo ter vrednotijo/aktualizirajo problematiko. Pri pisanju uporabljajo temeljne literarne pojme (npr. dogajalni čas in prostor, osebe, snov, motivi, tema, ideja, sporočilo, zgradba, slog).

Dodatna literatura za regijsko tekmovanje:

- Shafak, E. (*katera koli izdaja*). *Otok pogrešanih dreves*. (opombe avtorice in intervjuji ob izidu romana)
- Drolec, M. (2025). *Korenine, ki govorijo – Elif Shafak in spomin Cipra*. <https://jalastovka.si/6980-2/>
- Elif Shafak: *Otok pogrešanih dreves*. Prispevek na 365.rtvlo.si. <https://365.rtvlo.si/arhiv/sobotno-branje/174985381>

Na **DRŽAVNEM TEKMOVANJU** tekmovalci in tekmovalke pokažejo poznavanje **obeh razpisanih del** (izbor pesmi Srečka Kosovela in *Otok pogrešanih dreves*) ter **predpisane dodatne literature za šolsko in regijsko stopnjo tekmovanja**.

Pišejo **šolski esej**, v katerem ob navodilih (na podlagi obeh del in dodatne literature) primerjajo obe deli, problemsko obravnavajo predpisano/-e temo/-e ter izražajo svoje kritično mnenje. Primerjalna izhodišča so lahko sledeča: odnos človeka do narave (narava kot sogovornik in terapevt); simbolno pojmovanje narave in stvarstva; bližina in medčloveški odnosi; fragmentarnost; individualna in kolektivna travma; eksistencialna stiska; vpliv zgodovinskih dogodkov na življenje posameznika; vpliv razdeljenega sveta, sovraštva in iskanja sprave; vprašanje identitete in pripadnosti; umetnost kot odgovor na družbeno krizo in vloga umetnika v družbi; mladostni optimizem in aktivizem. Pri interpretaciji naj upoštevajo tudi razlike med pesniško in pripovedno književnostjo ter med različnima zgodovinskima izkušnjama, izraženima v obeh delih.

Za državno tekmovanje veljajo **vsa priporočila s šolskega in z regijskega tekmovanja**. K navodilom je lahko **priloženo** (znano ali neznano) **besedilo** (npr. o romanu, avtorju/avtorici, zgodovinskem času, prostoru, recepciji ...).

Vrednotenje esejev zajema **tri bistvene elemente**:

- poznavanje obeh književnih del in dodatne literature;
- ustvarjalnost, izvirnost in problemskost pisanja;
- jezikovna pravilnost, slogovna ustreznost in smiselna uporaba književnega znanja.

Poleg navedenih priporočil in dodatne literature naj tekmovalci in tekmovalke ter mentorji in mentorice pri pripravi na tekmovanje Cankarjevo priznanje upoštevajo tudi *Skupna izhodišča in glavne poudarke priprave na tekmovanje v znanju slovenščine za Cankarjevo priznanje 2026/2027*.

Sestavljavci nalog